

Pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 29

MURSKA SOBOTA, 25. JULIJA 1959

Cena din 10.—

II. PMDB ŠTIKRATUDARNA

Se nekaj dni in vrnil se bodo brigadirji II. Pomurske (kmečko-delavske) in III. Pomurske (srednješolske) brigade. Obe brigadi sta v svojih naseljih eni zmed najboljših. To dokazuje tudi visoko presegaanje norm (v kmečko-delavski za 60 odst. v srednješolski pa za 30 odst.), živahno kulturno politično delo, športni uspehi in navdušenje mladincev za razne tečaje. II. PMDB je bila dolej štirikrat udarna, srednješolska pa enkrat. K temu uspehom našim pomurskim brigadirjem vsekakor lahko čestitamo.

Naš sodelavec je obiskal obe brigadi, kjer se je zanimal za razne uspehe in probleme, ki v brigadi nastopajo. O njegovih vtisih s tega obiska lahko berete v prihodnji številki našega lista.

Z zasedanja Okrajnega ljudskega odbora v M. Soboti

STROKOVNOST IN DRUŽBENOPOLITIČNA PRIZADEVNOST

V soboto so odborniki Okrajnega ljudskega odbora na seji obel zborov razpravljali o delu in organizaciji upravnih organov ljudskih odborov. Uvodno poročilo k razpravi je podal tajnik OLO Ludvik Rapoša. Seji so prisostvovali še podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. JOŽE VILFAN, sekretar v republiškem sekretariatu za splošno upravo MIRO TUSEK, zvezni ljudski poslanec IVAN KREFT in predsednik Okrajnega odbora SZDL JAN ROS.

Odborniki so podobno, kot je bilo navedeno v poročilu, ugotavljali, da primanjkujejo predvsem na odgovornejših mestih v upravi dovolj strokovno usposobljeni uslužbeni. Vendar to končno ni najbolj bistvena ovira za dobro opravljanje uprav-

nih poslov tako na okrajnem kot na občinskih ljudskih odborih. Pri večji aktivnosti organov družbenega upravljanja, ki naj upravnim organom pri ljudskih odborih nakazujejo delo, se bo sedanji strokovni kader še izpopolnil.

Nekateri odborniki so kritično ocenili dosednji način stipendiranja in pri tem poudarjali, da je bilo pri stipendiranju premalo načrtnosti. Med drugim so tudi navajali, da strokovnega kadra ni moč dobiti v upravo zato, ker so v gospodarskih organizacijah boljše pogoji za nagrajevanje. Več diskutantov je temu ugovarjalo. Po daljši razpravi o tem vprašanju so predlagali, da urejajo ljudski odbori nagrajevanje strokovnega kadra primerno s potrebami.

Glede strokovnega izpopolnjevanja uslužbenec so odborniki omenjali, da za to ni nobenih kratkotrajnejših upravnih šol, višja upravná šola pa je pomanjkljiva zato, ker sprejema le uslužbence, ki imajo že dvoletno prakso. To pa povzroča ljudskim odborom precej te-

žav in velike izdatke. Zato so odborniki predlagali, naj bi upravná šola sprejemala tudi absolvente srednjih šol, ne da bi postavljala kot pogoj za vpis, dvoletno prakso.

V nadaljevanju razprave so odborniki nakazali nekatere probleme, ki jih v zvezi z delom upravnih organov povzročajo združitve manjših obč. S tem se je uprava nekoliko odmaknila od ljudi. To pomanjkljivost bi morali odpraviti krajevni odbori, ki pa tudi nimajo dovolj strokovno sposobnih uslužbenec.

Pomanjkljivost, ki jo je opaziti pri delu upravnih organov, je tudi v tem, da so pogostokrat premalo osredotočeni na posamezne akcije kot je na primer pogodbeno pridelovanje pšenice itd. Pri tem je moč ugotavljati tudi premajhno politično orientacijo upravnih organov.

Nekatere dosedanje pomanjkljivosti organizacije upravnih organov bo odpravil novi Zakon o organizaciji uprave ljudskih odborov, ki izključuje vse sablone glede organizacije in postavlja pred ljudske odbore kot eno glavnih nalog, da nenehno ugotavljajo, kako organizirati upravo, da bo kos svojim nalogam.

Glede na razpravo, ki je bila dokaj živahna, je sprejel Okrajni ljudski odbor na tej seji nekatere sklepe, ki bodo pripomogli k izboljšanju delovanja upravnih organov ljudskih odborov.

Za tem sta Okrajni zbor in Zbor proizvajalcev sklepala na ločenih sejah o odloku o potrditvi sklepnega računa proračuna za leto 1958 ter o poročitvenih izjavah nekaterim gospodarskim organizacijam.

V razpravi o delu upravnih organov so sodelovali: podpredsednik ISLRS dr. Jože Vilfan, sekretar v rep. sekretariatu za splošno upravo Mirko Tušek, preds. Okrajnega odb. SZDL Jan Ros in odborniki: Branko Zdravec, Karel Lutar, Ivan Horvat, Viktor Pintarič, Franc Sebnjanič, Ivan Horvat in Evgen Skraban.

-jm

Naš praznik

Lepo je, peš, mama, lepo je žipeti, toda, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!
Kajuh; Materi padlega partizana

VSI, KI JECITE POD OKUPATORJEVO PETO, VI VSI, KI LJUBITE SVOBODO IN NEODVISNOST, KI NOČETE FASISTIČNEGA SUZENJSTVA, VEDITE, DA SE JE ZACEL BOJ ZA VASO OSVOBODITEV IZPOD FASISTIČNEGA OSVOJEVALCA. ZATO PRISPEVAJTE SVOJ DELEŽ V BOJU ZA SVOJO SVOBODO POD VODSTVOM KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE... VASE MESTO JE V PRVIH BOJNIH VRSTAH DELAVSKEGA RAZREDA, KI SE BIJE ZA SVOJO IN VASO RESNIČNO SVOBODO IN NEODVISNOST. OD TEGA BOJA JE ODVISNA VASA PRIHODNOST IN BODOČNOST VASIH OTROK... <

Temu pozivu Komunistične partije Slovenije, ki ga je izdal njen Centralni komite 22. julija 1941, so se odzvali tisoči in tisoči slovenskih partizanskih borcev, se v ponosnih slovenskih gozdovih združili v čete, ki so kmalu narasle v odrede, bataljone, brigade, divizije. S prvimi odmevi partizanskih pušk so se združili kriki slovenskih puntarjev, borcev za staro pravdo, misli naših največjih duhov Prešerna, Levstika, Cankarja, združil ves slovenski narod ter pod vodstvom Komunistične partije začel svoj poslednji osvobodilni boj, ki ga je tudi zmagovito končal.

Danes, ko se še morajo mnogi narodi bojevati za svojo svobodo, ko čutimo, da smo iz nekdanjih sužnjev na svoji zemlji postali gospodarji, ki si samozavestno in le gospodarju lastno vero ustvarjamo tako življenje, ki je dostojno svobodnih ljudi, čutimo globok pomen našega praznika. Praznujemo ga kot potomci tistih, ki so se pred osemnajstimi leti dvignili poslednjič kot sužnji v upor, zlomili tisočletne okove, da bi se laže lotili dela in naporov v novi skupnosti. Spominjamo se vseh tistih, ki so v tem boju padli in počivajo v gozdovih pod mehkim mahom, nad njihovimi grobovi šumijo vetrovi in jim pojejo o vsem sistemu, za kar so padli.

Njihov borbeni in revolucionarni duh nas pa navdaja z neuničljivo ustvarjalno silo, ko rušimo vse pregrade na poti v lepšo bodočnost.

Delavci v tovarnah in na poljih, kmetje in vsi delovni ljudje naše domovine vedo, da še boj ni končan. Zato združujejo svoje napore. Vemo tudi, da je za ohranitev tega, kar smo si priborili, na svetu potreben mir, ki pa nikoli ne bo trden, dokler bodo vojaški bloki in dokler bo na svetu vladalo zatiranje in izkoriščanje. Zato je naš praznik tudi praznik vseh naprednih in svobodoljubnih ljudi in narodov, ki jim je naš boj velika vzpodbuda in vzgled.

POMURJE

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

Razen osrednjih občinskih proslav poročajo o manjših svečanostih tudi iz ostalih manjših krajev Pomurja. Vse svečanosti so bile povezane s kulturnim programom

V ljutomerski občini je bila osrednja proslava v Bučkovecih, kjer so v nedeljo odkrili grobnico 19 ustreljenim talcem. Svečanost je priredil Občanski

odbor ZB skupno s krajevno organizacijo ZB v Radoslavcih. Na svečanosti je govoril najprej Stane Červič-Bojan, nato pa predsednik OOZB in bo-

fec iz leta 1941 Rudi Rapl-Savo. Poleg svojcev ustrelenih talcev in številnih okolčanov se je svečanosti udeležil tudi predsednik OLO M. Sobota Rudi Čačinovič. Kulturni program so izvajali recitatorji in domača godba.

V Gornji Radgoni je na večer pred praznikom gostovala gralska skupina »Svobode« iz Lenarta iz igre »Razvalina življenja«, mladina pa je priredila pri gradu kresovanje. Na dan praznika so bila ob 6. uri strelska, nato pa gasilska tek-

movanja okoljskih društev. Ob 9. uri so krenile patrole na grobove padlih borcev, obiskale pa so tudi svojce padlih borcev in partizanske postojanke. Manjše svečanosti so bile tudi v nekaterih večjih krajih občine.

V petrovsko-šalovski občini je bila osrednja proslava Dneva vstaje v nedeljo v Križevcih, kjer so odkrili spominsko ploščo v NOB padlemu učitelju Kolomanu Kučanu. Svečanosti so se poleg številne množice udeležili tudi: predsednik OLO Murska Sobota Rudi Čačinovič, sekretar Okrajnega odbora SZDL Sida Podlesek in predsednik Okrajnega odbora ZB tov. Rudi Rapl-Savo.

Na svečanosti je govoril predsednik Obč. odbora SZDL Petrovci tov. Kolarič, nato pa predsednik Društva učiteljev Jože Grah. Kulturni program je izvajalo Društvo učiteljev, gasilci in mladina, ki so potem položili vence.

V Lendavi je Občinski odbor ZB organiziral na večer pred praznikom svečano akademijo. Na dan praznika je bila skromna svečanost v Veliki Polani, kjer so odkrili obnovljeni spominski žrtvam NOB, popoldne pa je bila v Hotizi širša proslava, ki jo je prav tako priredila Zveza borcev. Na vseh svečanostih so izvedli tudi skromen kulturni program.

Spomenik v Veliki Polani

V petrovsko-šalovski občini 70 stotov na ha?

Zetev, ki je letos precej zadovoljiva, je v glavnem že opravljena. Kmetje so najbolj zadovoljni z italijankami, ki bodo dale v občinskem merilu povprečen hektarski donos okrog 35 metrskih stotov. Najvišji donos pa omenjajo v kmetijski zadrugi Cepinci. Na podlagi poizkusov so izračunali, da so kmetje: Franc Kurnjek in Jože Kurnjek iz Budinec ter Jože Casar iz Markovec dosegli pri italijankah donos okrog 70 stotov. Točno še ni ugotovljeno, vendar pa trdijo, da donos, ki ga bodo dobili pri mlavci, ne bo dosti nižji. Letošnja zetev so morali spriču razdrobljenosti površin opraviti s kosami, sicer pa predvidevajo, da se bo verjetno že drugo leto tudi na njihovih njivah zagrizel kambaj, ki ga namerava kupiti zadruga v Gornjih Petrovcih.

Ukrepi za ureditev trga s kmetijskimi pridelki

Te dni bo izšel predpis o določenih cenah žita, zaščitnih cen za govedo, svinje in ovce, podaljšanje kampanje za predelavo sladkorne pese, prometa z grozdem, slivami, vinom, preskrbe z mesom in glede novih cen električne energije, ki bodo pričele veljati prihodnje leto.

Po določilih tega predpisa naj bi znašale cene žita v letu 1960 36 din za kg pšenice in 31 dinarjev za koruzo, ječmen in oves. Hkrati s tem bodo podaljšane tudi sedanje minimalne zaščitne cene za govedo, svinje in ovce.

Zaradi dobre letne slakorne pese bodo pristojni organi storili vse, da bi zagotovili čim večji učinek dobre letine.

Strokovnjaki cenijo, da bo letošnji pridelek grozja okoli 120 tisoč vagonov, pridelek sliv pa cenijo na 100 tisoč vagonov. Ker imamo težave zaradi prodaje in vskladiščenja vina, bo po-

trebno povečati potrošnjo svežega grozja in sliv. Dogovorjenih cen za grozje, slive in vino letos ne bo. Cene grozja se bodo gibale od 40 do 50 dinarjev za kilogram. Tudi odkupna komercialna cena vina bo verjetno za 10% nižja od lanske. Vendar je pri tem treba gledati na to, da pocenitev ne bo šla samo na račun neposrednih proizvajalcev.

Zaradi prevelikega izvoza živine je bilo v večjih mestih pomanjkanje mesa. Z ureditvijo izvoza in z boljšo organizacijo živinskega trga ter z državno intervencijo bomo poskušali omiliti pomanjkanje mesa. Glavna naloga pri tem bo, da vse tržne presežke z živinskih trgov usmerimo na notranji trg.

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi uredbi o povečanju cen električne energije v gospo-

JERUZALEM PRIVABLJA

Na prijetni izletniški točki v Jeruzalemu je v letošnjih vročih julijskih dnevih vedno živahno, posebno pa še popoldne. Vse do gostišča, ki ima tudi sobo za goste in lepo urejene prostore, so dokončno uredili cesto, ki je zamenjala prejšnje klance. Razen turistov — ljubiteljev te slakovite vinorodne pokrajine se pogosto napotijo v Jeruzalem tudi izletniki in številni inozemci, ki se madijo v Slovenijo.

dinjstvih od dosedanjih 3 na 7 din. Te cene bodo začele veljati 1. jan. 1960. S tem bo postavljen poslovnanje elektrogospodarstva na ekonomsko osnovo.

Ob novi tarif, za električno energijo bodo prejeli občinski ljudski odbori po 3 dinarje za kWh za nadaljnjo obnovo in za vzdrževanje električnega omrežja.

Žetev je končana

Presenetljivo dober pridelek italijanske pšenice na Goričkem — Škoda zaradi polege v dolinskih predelih — Največji pridelek pšenice na družbenih posestvih — Pravčasne priprave za jesensko setev

V Pomurju so te dni končali z žetvijo. V zaostanku so le še tisti, ki niso imeli delovne sile za žetvena dela, a tudi tisti redki posamezniki, ki so naleteli na kakšne nepredvidene težave. Po dosedanjih ocenah kaže, da so dosegla družbena posestva povprečni hektarski pridelek 45 stotov pšenice na hektar, kmetje na Goričkem so pridelali v kooperaciji 40 stotov na hektar, v dolinskih predelih pa 28 stotov na ha.

Preseneča pridelek italijanske pšenice na Goričkem, kjer so le redki kmetje pridelali manj kot 40 stotov na ha. Tudi zaradi plevela na Goričkem ni pritožb. Sicer pa so na Goričkem dosegli (pri mlatilnici) najvišji hektarski pridelek 52 stotov oziroma (pri kombajnu) 72 stotov italijanske pšenice na hektar.

V dolinskih predelih je zaradi obilne moče polegla tudi italijanska pšenica, zato znaša najvišji hektarski pridelek 45 stotov na ha pri zasebnih kmetovalcih v pridelovalnem sodelovanju in 51 stotov na ha na nekaterih njivah družbenih po-

gledse semen ne bo posebnih težav, problem je le s semenskim žitom, ki ga kmetje zamenjujejo med seboj. Za to seme bodo morale zadruge poskrbeti selektorje, zagotoviti pa si bodo morale tudi zadostne količine umetnih gnojil, urediti strokovno službo itd.

Na splošno v Pomurju ne moremo biti zadovoljni z žitnim pridelkom, čeprav je obilen, zlasti ne, če ga primerjamo s pridelkom ostalih žitornih krajev države. Mnogo žita je poleglo, tako da je nenehno merno in počasi zorelo, žetev pa je bila težavna. Ob mlavci ugotavljajo, da je žito ponekod vlažno, zato ga bo treba posušiti.

B. S.

ZBOROVANJE VINIČARJEV

Sindikalni podružnici Vnogradniškega gospodarstva Ljutomer pripravljata za nedeljo, 2. avgusta večje politično zborovanje v počastitev 40-letnice ZKJ in 30. obletnice I. kongresa slovenskih viničarjev. Zborovanje se bo pričelo ob 14. uri v Železnih dverih. V programu je poleg slavnostnih govorov še nastop pevskega zbora DPD »Svoboda« iz Ljutomerja, recitacije in množično petje ob spremljavi godbe na pihala.

-sk

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 24. julija do 2. avgusta

Lepo vreme, le okrog 1. avg. prehodne padavine.

Od 25. do 31. julija

1919

27. julija je policija v Velikem Beckereku začela aretirati člane Socialistične delavske partije Jugoslavije (komunistov).

1929

27. julija sta bila v Somboru ubita sekretarja Centralnega komiteja SKOJ Janko Mišič in Mijo Oreški ter skojevce Slavko Oreški.

1936

29. julija je bila v Zagrebu konferenca pripravljalnih odborov za Zenevski mladinski mirovni kongres. To je bila v Jugoslaviji prva mladinska konferenca, ki je razpravljala o organizaciji svetovnega mira.

1938

27. julija so bile v Splitu ob priliki ebiska ministrskega predsednika Milana Stojadinovića in drugih ministrov velike protivoladne demonstracije. Prišlo je tudi do spopada med policijo in demonstranti. Na obeh straneh je bilo teže ranjenih 12 ljudi, ubit pa je bil en izmed najbolj zloglasnih policajev.

1940

Od 27. do 28. julija je bila pokrajinska konferenca Komunistične partije za Bosno in Hercegovino. Prisostvovalo ji je 40 delegatov. 27. julija je oblast razpustila delavska kulturna društva na Jesenicah.

1941

28. julija je bilo II. zasedanje Vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte. 30. julija so bili pri Krškem ustreljeni prvi talci (deset).

V Pomurju:

1919

30. julija je v M. Soboti priredila Socialistično komunistična delavska stranka predavanje »Sovjetska republika in proletarska žena«.

1941

27. julija je skupina aktivstov pod vodstvom Stefana Kuharja — Bojana razbila madžarske kašipote pri Gor. Petrovelih. Istega dne so se v Beltinacih pojavili protimadžarski napisi.

29. julija je bila aretirana skupina Aleksandra Perša iz Gor. Petrovec in predana civilnemu sodišču v Sombatelju ter kmalu izpuščena.

29. julija je bil pri Mali Nedelji za razvoj narodnoosvobodilnega gibanja v Pomurju pomemben sestanek, na katerem so se zbrali Slavko Slander, Bran CK KPS, Vinko Mezla, Stefan Kovač, Stefan Kuhar — Bojan in Jože Hedžet. Razpravljali so o ustanovitvi odbora OF in razvoju osvobodilnega gibanja.

Julija je v Kovačevih gorah pri Strigovi začela delati tudi prva ciklostilna tehnika v Preleki. V njej je bilo nastajenih več lepakov.

Vesti iz naših krajev

Občni zbor KZ Gomilice

Predzadnjo nedeljo so imeli združniki KZ Gomilice redni letni občni zbor. Zadruga, ki so se ji v drugi polovici lanskega leta pridružile še tri vasi, bivše KZ Turnišče, je dosegla lani 66 milijonov dinarjev prometa, pri čemer so ustvarili za 3,4 milijona dinarjev čistega dohodka.

Največji promet so zabeležili pri odkupu svinj in to 24,4 milijona dinarjev. Vsega so odkupili 1244 svinj. Pri odkupu goveje živine so dosegli 14,7 milijona, pri odkupu krompirja 7,1 milijona dinarjev prometa. Odkupili so tudi precej prosa in še nekatere druge pridelke.

Na občnem zboru so sklenili, da bodo v bodoče posvečali živinoreji še večjo skrb pri izbiri pasem, povečani pridelavi krmnih rastlin itd. S tem pa ni rečeno, da ne bodo skrbeli tudi za povečanje hektarskih donosov, saj so lani kupili kmetovalci za 1,5 milijona dinarjev umetnih gnojil.

Na območju KZ Gomilice je močno razvito tudi pletenje cezarjev. Teh je zadruga odku-

pila lani za poldruge milijon, dvakrat več pa trgovska podjetja.

Zadruga ima trenutno dva traktorja z vsemi priključki. V kratkem bodo kupili še en traktor. Predvidevajo tudi novo skladišče. Slab uspeh pa je imela zadruga pri sklepanju pogodb za italijansko pšenico. Upravni odbor bo moral tudi nekoliko bolj skrbeti za žene zadrugnice, ki so lani organizirale nekaj kuharskih tečajev.

M. B.

Prosenjakovska pletilnica se je združila s tovarno „MURA“

Pred nekaj dnevi sta delavska sveta Tovarne perila »Mura« M. Soboti in pletiljskega obrata v Prosenjakovcih sklenili, da se »Pletiljsko-prosenjakovci združi s tovarno »Mura«.

S tem ni mišljeno, da bi se prosenjakovsko pletiljsvo sčasoma preselilo v Mursko Soboto, marveč bodo zgradili v Prosenjakovcih primerne gospodarske objekte, ki bodo zaposlili okrog 50 delavcev in delavk.

Iz petrovske občine

CESTE UREJUJEJO

V petrovsko-šalovski občini bodo letos dali za obnovo in popravila cest kar tri milijone dinarjev. Pred tedni so pričeli urejati cesti Adrijanci—Lucova in Markovci — Budinci. Pri tem pomagajo okoljanci s prostovoljnimi delom, kar bo delo precej pocenilo. Kot predvidevajo, bodo z urejanjem teh cest končali konec septembra. V kolikor bodo na razpolago sred-

stva, bodo drugo leto še uredili ceste: Lucova — Sulinci in Zenavljje — Martinje.

ELEKTRIFIKACIJA BO KMALU KONČANA

Elektrifikacija v občini izredno hitro napreduje. Lani je dobila električno prva vas, letos pa nameravajo z elektrifikacijo v glavnem zaključiti. Te dni so v polnem teku dela na območju Markovec, Sulinec, Zenavljje, Lucove in Cepinec, ki bodo predvidoma hitro končana.

KORUZA LEPO OBETA

Krompirja letos nimajo dosti zasajenega, vendar pa pričakujejo še razmeroma zadovoljiv pridelok. Precej si obetajo od hibridne koruze, ki se je na pravilno in pravočasno obdelanih in pognojnih površinah lepo razrasla. Ugotavljajo, da bi lahko bili tudi ostali posevki, če ne bi bilo spomlad, toliko težav s kvalitetaimi semeni.

-ko

IZ SOBOTE

RAZSIRITEV MLEČNE RESTAVRACIJE

Trgovsko podjetje »Merkuress« je odločilo, da bo razširilo svojo mlečno restavracijo. Lokal je zelo lepo urejen in se je v njem vsak dan okrepčalo precej ljudi. Sedaj pa, ko bodo prostori večji, bodo uredili tudi kuhinjo, da bodo gosti lahko zahtevali tudi topla jedila. Podjetje bo težilo za tem, da hrana ne bo samo dobra, ampak da bodo tudi cene nižje od gostinskih. Predvidoma bo obnovila, ki bo stala okrog milijon dinarjev, končana do sredine avgusta.

BENCINSKA ČRPALKA

S Trga znage je zginila bencinska črpalka. Podjetje »Petroles« iz Ljubljane je zgradilo novo bencinsko postajo, ki je zelo lepo urejena. Zgraditev nove postaje je v zadnjem času postala že nujna, saj so avtomobili, ki so parkirali pred črpalko, često ovirali promet.

SOBOSKA »ZVEZDA« BO POSTALA MODEREN LOKAL

Pred kratkim so začeli urejati tudi sobosko »Zvezdo«. Del lokala so obnovili že lani, letos pa so se odločili, da predvsem

Dokležovje

Cestna uprava je pričela pred nekaj dnevi popravljati mostove na Mušinih rokavh. Most pri Dokležovju bodo zasnili, ostala dva pa bodo obnovili in asfaltirali.

Dogodki zadnjih dni ZAVLAČEVANJE V ŽENEVI

Po začetnem ugodnem vzdušju na drugem delu zenevskih razgovorov je prišlo do nenadnih težav, ki jih je povzročila zahodnonemška vlada, ker ji niso po godu stiki z Vzhodno Nemčijo. Zato so zahodnonemški predstavniki na dveh sestankih zahodnih ministrov v Ženevi med prvo in drugo plenarno sejo odločno poudarjali, da ne želijo imeti v vsenemškem komiteju, ki ga je predlagala Sovjetska zveza, iste vloge, kot vzhodnonemški predstavniki. Namesto tega komiteja bi se naj osnovala komisija štirih velesil, zraven pa predstavniki obeh Nemčij, vendar pa ne kot enakopravni člani. Poleg tega so se bonksi predstavniki nenadoma ogreli za neposredni sestanek predstavnikov vlad, ki bi naj razpravljali o splošnih problemih, ministri zunanjih zadev pa bi naj kasneje postopoma urejali stranska vprašanja, med njimi tudi berlinsko.

Ta odločitev bonške vlade je dvignila precej prahu in razburjenja tudi med zahodnimi predstavniki, vendar se je pa končalo z izjavo, da se ministri zahodnih sil ne strinjajo s povezovanjem berlinskega vprašanja in vsenemškega komiteja. S tem hočejo javno podpreti Adenauerja in pokazati, da med zahodnimi državami in Bonnom ni bistvenih razlik. Zahodnonemška delegacija pa je v zadnjem času razvila veliko aktivnost proti stikom z Vzhodno Nemčijo in celo zagrozila, da ne bo v nobenem primeru sodelovala z njo.

Spričo teh težav so zunanji ministri razpravljali tudi o tujnih sejah. Ameriški zunanji minister Hertter je javno zahteval, da naj uvedejo tajne seje. Temu se je uprl sovjetski predstavnik Gromiko. Ta spor so pa rešili s tako imenovanimi delovnimi kosili zdaj pri enem in potem pri drugem ministru.

Na splošno pa je čutili, da obe strani vztrajata pri svojih največjih zahtevah in se ravnata po pravilu, da bosta imeli boljše položaje, čim dlje bosta vztrajali pri svojih prvotnih zahtevah.

Zborovanje podonavskih Švabov

Odkrita podpora, ki jo daje avstrijska vlada raznim profašističnim organizacijam in zborovanjem ter šovinističnim izpadom proti slovenski manjšini, poleg tega pa se napadalnemu duhu bivših bojevnikov za moč in slavo avstroogrske monarhije in nemškega rajha, zbuja čedalje več začudenja in poraja vrsto vprašanj. Po zborovanju sudetskih Nemcev in bojevnikov iz prve in druge svetovne vojne, o katerih smo že poročali, se je v minulem tednu pridružilo še zborovanje podonavskih Nemcev ali folksdojčarjev v Salzburgu.

Na prazniku podonavskih Švabov, ki se je pričel zadnje sredo in končal v nedeljo in mu je bil pokrovitelj salzburski deželni glavar dr. Jože Klaus, so se zvrstili maščevalni izpadi proti podonavskim državam, ki so nekdanje »bojevnike« nemškega rajha kot vojne zločince izgnale iz svojih držav. Med temi so na prvem mestu Jugoslavija, potem Madžarska in Romunija. Že takoj prvi dan je vodstvo podonavskih Švabov napadlo jugoslovanski tisk in jugoslovanske politike. Z zadoščanjem pa ugotovilo, da jim avstrijske oblasti, posebno pa odgovorni možje salzburske deželne vlade popolnoma zapujajo.

V času festivala so njihova uradna glasila razpravljala tudi o dejavnosti vojvodinskih Nemcev med minulo vojno, ko so sodelovali v izbranih nemških SS enotah. »Boj proti partizanom je bila dolžnost jugoslovanskih Nemcev, kajti partizanska vojska je bila nezakonita in ilegalna« (toda kljub temu zmagovita in to je ravno za te filozofe najbolj boleče). Ob vsem tem pa so zamolčali številne pokoje, ki jih je njihova divizija »Prinz Eugen«

napravila v Bosni, Hrvaški, Srbiji in Sloveniji.

Da je imelo minulo zborovanje izrazito protijugoslovanski značaj, priča prisotnost bivšega Nedičevega oficirja, univerzitetnega profesorja dr. Comela Filipovića (nekdanji Filipovića), ki je tudi vodja gibanja za ustanovitev neodvisne Vojvodine pod geslom: »Vojvodino Vojvodincem«, toda ne jugoslovanskim, temveč nemškim, ki so se pa v njej umazali z najbolj krvavimi zločini.

Zaključne svečanosti v nedeljo so se udeležili tudi visoki predstavniki avstrijskih oblasti, predvsem salzburski deželni glavar, ki je pozdravil zborovanje tudi v imenu kanclerja Raaba. Razni govorniki so se navduševali nad nekdanjimi herojski in pretakali domoljubne solze po svoji izžubljeni domovini — Podonavju.

Taka dejavnost je brez dvoma škodljiva za prijateljsko vzdušje med državami in zato je jugoslovanska vlada pri avstrijski že večkrat protestirala, ker so zadnji dogodki tudi v nasprotju z mirovno pogodbo, ki jo je z Avstrijo podpisala tudi Jugoslavija.

PROCES V FIRENCAH KONČAN

Proces proti pripadnikom »beneske čete«, ki se je borila proti fašistom, je bil prejšnji teden končan, vendar pa nekdanji borci niso dobili polnega zadoščanja. Sodišče jih je na osnovi splošne amnestije, ki jo je sprejel italijanski parlament, oprostil morebitne kazni za »zločine«, ki jih dejansko niso zagrebeli, medtem pa benemskim partizanom še nadalje odrekajo, da so sodelovali z zavezniki v boju proti fašističnemu nasilju. Toda kljub temu pomeni zaključek procesa pozitivno dejanje.

OB 40-LETNICI ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Od pastirja do partizanskega komandanta

Rudi Pušenjak, znan pod partizanskim imenom Uragan, spada med tiste ljudi, ki jim predaprilska Jugoslavija ni nudila nič več kot izkoriščanje, bedo in ponižanje. Bil je eden tistih, ki so šele za časa NOV lahko izpovedali svoje prepričanje. Ta izpoved je bila edinstvena: s puško v roki in z bombo za pasom. Tako se je Rudi Pušenjak pod vodstvom Komunistične partije razvil iz nekdanjega pastirčka, ki ni mogel obiskovati niti šole, v borca za svetlo bodočnost naših narodov.

Rudi Pušenjak je doma s Spodnjega Kamensčaka. Oče je bil upokojenec, zemlje niso imeli, zato so si kruh služili z dninarstvom. Toda pri tem so bili zasluzki zelo skromni, za družno preskrbo. Mati se je trudila, da bi otrokom prihranila trdi boj za kruh. Toda kakor v drugih družinah, tako je bilo tudi pri Pušenjakovih: otroci so morali v svet. Rudi je odšel za pastirčka, pasel je živino in nihče ni več skrbel zanj. Njegove gospodarje ni zanimalo, če je fant nadarjen in kaj bo kasneje z njim. Skrbel je moral samo za živino in opravljati tisto, kar je bilo na kmetiji potrebno, za plačilo pa je dobil od časa do časa kakke cunje. Za učenje ni bilo časa. Kasneje je iz pastirčka postal hlapec.

Tako je že v rani mladosti občutil vse »dobrote« stare Jugoslavije, spoznal ogromne razlike med revnimi in bogatimi,

med izkoriščanimi in izkoriščevalci. Neizprosna borba za kruh je oblikovala tudi njegov značaj kot borca za pravice proletarcev.

V začetku okupacije je bil Rudi Pušenjak na delu v Nemčiji. Toda ob nekem bombardiranju je izkoristil priložnost in pobegnil domov. Najprej se je pojavil na Kamensčaku, nato pa odšel v slovenske gozdove — med partizane. To je bilo 1942. leta.

Med borci si je zaradi svojega junaštva kmalu pridobil veliko spoštovanje in priljubljenost. Postal je komandant herojskega jurišnega bataljona XV. divizije in kasneje namestnik komandanta XV. brigade. Tovarši so mu nadeli partizansko ime Uragan in to upravičeno, kajti kjer se je pojavil s svojim bataljonom, je nastal pravi bojni vihar. Njegov bataljon se je z bojišča skoraj vedno vrnil kot zmagovalec.

Leta 1944 so Nemci hoteli uničiti slovensko osvobodeno ozemlje na Dolenjskem in zato so zbrali okrog Suhe Krajine velike in močne sile. Ozemlje je branila XVIII. divizija z dvema brigadama. Pritisk sovražnih enot, ki so bile številno močnejše in boljše opremljene, je bil močan. Glavni štab je poslal na pomoč jurišni bataljon, ki ga je vodil Uragan. Napad je bil silovit in nepričakovan. Sovražnik je poleg vojakov zgubil dva tanka, tri blinde in še drugi vojaški material. S tem so bili okupatorjevi načrti prekinjeni, bataljon pa je rešil življenja mnogih borec.

Zelo znani so tudi boji XV. brigade, ki jih je imela pod vodstvom Uragana 20. septembra 1944. Takrat je XV. divizija blokirala nemško postojanko in zasedla cesto ob Temenici in Pusti javor. Petnajsta brigada je imela nalogo, da pri napadu partizanskih enot na sovražne postojanke na Poganku in Kresnicah ter ob Lijškem mostu, zadrži sovražnika, ki bi šel na pomoč napadenim postojankam. Brigada je vzdržala ogorčene napade dva dni in dve noči. Nato se je umaknila preko Mirenske doline na Trebelno, kjer se je nastanila.

Ob zori pa je sovražnik od vseh strani napadel vas. Prvi je do srčnih spopadov, tako da so se partizanski borci spopeli z Nemci in belogardisti tudi s puškimi kopiji. Uragan so sovražniki že držali v rokah, pa se jim je iztrgal. V tej boji se je Uragan posebno odlikoval, saj je sovražnika na svojem sektorju dobesedno uničil. V bojnem metehu je bil dvakrat ranjen. Od svojega komandanta, narodnega heroja Janeza Hribarja, je prejel pohvalo in odlikovanje.

Ker je bil pri napadih na v obrambi vedno v prvih vrstah, je bil 24-krat ranjen. Toda njegova odločnost, hrabrost in neomejena vztrajnost je premagala vse napore. Ime Uragan je pomenilo za borca na Dolenjskem pojem junaštva, hrabrosti, odločnosti in vere v zmago, pri sovražniku pa je njegovo ime vzbujalo strah in preplah.

Danes živi Rudi Pušenjak na Dolenjskem, tam, kjer se je bojeval za lepšo prihodnost vseh. Številne rane so pustile težke posledice na njegovem zdravju vendar ga niso strle.

Tak je lik proletarca, borca Rudija Pušenjaka, ki je iz preleškega pastirčka zrastle v komandanta jurišnega bataljona.

Nova carinska tarifa

Razčlenba novega carinskega zakona kaže, da so živila še nadalje oproščena plačila uvozne carine in da je bil krog teh predmetov celo razširjen. Po novi tarifi so oproščeni uvozne carine tudi kmetijski stroji, aparati in orodje. Ta olajšava bo prav gotovo pripomogla k še hitrejšemu napredku našega kmetijstva.

Stopnje novega carinskega zakona niso tako visoke, da bi presegle dejansko razliko med cenami na domačem in tujem trgu in onemogočile uvoz blaga. Visoke carinske stopnje so samo za luksuzne predmete, kar je v ostalem praksa tudi v vseh drugih državah. Razmerje med carinsko stopnjo in vrednostjo blaga po seznamu (ki se upošteva kot osnova pri plačevanju carine), je v primerjavi s cenami teh predmetov na domačem trgu, ugodno.

Naj navedemo nekaj primerov novih carinskih postavk. Prve številke izven oklepaja pomenijo odstotek, ki ga bodo carinski organi zaračunali pri blagu. Ta odstotek je odvisen od vrednosti zaccarinjenega blaga. V oklepajih so navedene enotne cene blaga v dinarjih. Naši cariniki bodo vzeli te cene kot osnovo za izračunavanje odstotne cene blaga:

kakao 50 odst. (1100 din kg), čaj 40 odst. (2500 din kg), poper 40 odst. (2400 din kg), zdravila in medicinsko-farmaceutski preparati brez recepta 20 odst., kolonjska voda 50 odst. (3000 din kg), kreme za telesno nego 40 odst. (8000 din kg), toaletno milo in medicinsko milo 25 odst. (1200 din kg) itd.;

notranje gume za prevozna sredstva 60 odst. (1100 din kg), zunanje gume 60 odst. (1500 din kg), galante-

rijsko blago iz gume 40 odst. (2500 din kg), bombažne tkanine in tkanine iz celulozne volne 25 odstotkov (2600 din kg), tkanine iz naravnih svile 60 odst. (12.000 din kg), tkanine iz umetne svile 40 odst. (5700 din kg), tkanine iz česane volne 30 odst. (6000 din kg), rjuhe 25 odst. (2500 din kos), brisače 30 odst. (3000 din kg), zavese in draperije 25 odst. (4000 din kg), navadne volnene preproge 25 odst. (4000 din kvadratni meter) in preproge iz linoletja 40 odstotkov (500 din za kvadratni meter);

porcelanasta posoda 30 odst. (600 din kg), emajlirana posoda 70 odst. (700 din kg), posoda iz aluminija 60 odst. (900 din kg), jedilni pribor 30 odst. (4000 din kg), aparati za britje 25 odst. (400 din kos) in britvice 40 odstotkov (15 din kos).

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ali hranite vsaj en blok trgovskega podjetja ZARJA, ki dokazuje nakup v vrednosti nad 500 din?

Žrebanje se bliža — trideset lepih nagrad bo kmalu razdeljenih!

ŠE JE ČAS!

Kupujte čim več pri ZARJI!

Zagotovite si čim več blokov z vrednostjo nakupa nad 500 din! Tako si zagotovite več možnosti, da boste med izžrebanimi! Le tako boste lahko deležni tudi več nagrad, ne samo ene! In nikar ne izgubite teh blokov, kajti vsak izgubljen blok je lahko tudi izgubljena nagrada!

Vsak blok Trgovskega podjetja

„ZARJA“ Ljutomer

Vam prinaša srečo

Nova carinska tarifa

(Nadaljevanje z 2. strani)

CARINSKE STOPNJE ZA GOSPODINJSKE STROJE

Štedilniki in peči 15 odst. (500 din kg), motorji za avtomobile 60 odst., pisalni stroji, prenosni od 4 do 7 kg, 60 do 40 odst. (40.000 do 100.000 din kos), pisarniški stroji 60 odst. (250 tisoč din kos), šivalni stroji 40 odst. (70.000 din kos), radijski sprejemniki 25 odst. (7000 din za elektronko), televizorji z ekranom do 43 cm 25 odst. (90.000 din kos), z ekranom nad 55 cm 25 odst. (120.000 din kos), ventilatorji 25 odst. (5000 din kos), likalniki 20 odst., z regulatorjem 25 odst., sesalci za prah 40 odst. (20.000 din kos), aparati za parket 35 odst. (25 tisoč din kos), pralni stroji s centrifugo 30 odst. (100.000 din kos), električni štedilniki 25 odst. (50.000 do 60.000 din kos), bojlerji do 50 litrov 50 odst. (20.000 din kos), do 60 litrov 50 odst. (50.000 din kos), radiatorji 50 odst. (5000 din kos), električni lonci 30 odst. in magnetofoni 50 odst. (1000 din kos).

AVTOMOBILSKI DELI IN TEKSTIL

Normalna kolesa 50 odst. (22.000 din kos), deli avtomobilov razen motorja in gum 40 odst., ženske usnjene torbice 10 odst. (4000 din kos), najlonske ženske nogavice 25 odst. (1000 din par), volnene nogavice 10 odst. (500 din par), žensko perilo 35 odst. (6500 din kg), moško perilo 35 odst. (5000 din kg), otroško perilo 20 odst. (2300 din kg), moški in ženski zimski plašči 20 odst. (25.000 din kos), dežni plašči 20 odst. (12.000 din kos), moške obleke in ženski kostumi 20 odst. (15.000 din kos), otroški zimski plašči 20 odst. (10.000 din kos), ženske bombažne bluze 50 odst. (1500 din kos), ženske bombažne obleke 20 odst. (2500 din kg), volnene 20 odst. (4000 din kg), svile 20 odst. (8000 din kg), otroške obleke 20 odst. (5000 din kg), moški in ženski klobuki in klobučevine 20 odst. (4000 din kos), krzneni ženski navadni plašči 20 odst. (6000 din kg), ženski čevlji 20 odst. (2000 din par), daljnogledi 25 odst., fotografski aparati 40 odst., fotografski filmi 30 odst. (250 din kos) in fotografski papir 40 odst. (1500 din kvadratni meter).

OBJAVA

V soboto je častno razsodišče okrajne gostinske zbornice kaznovalo gostilničarja Jožeta Bertalančiča iz Krizevca v Prekmurju zaradi neodgovorne odnosa do poklicnih dolžnosti. Imenovan ni upošteval predpisov, da morajo imeti vsi gostinski obrtniki poleg alkoholnih in drugih pijač tudi hrano. Gostinska zbornica je neprenehoma opozarjala na to, da morajo gostinski obrtniki skrbeti tudi za preskrbo abonmentov in tovarštev, ki se službeno zadržujejo na njihovem območju. Kljub neposrednim opozorilom, omenjeni gostilničar ni storil tega, ko je prijem iskal hrano revizor, ki je bil službeno pri kmetijski zadruzi.

Zaradi tega je častno razsodišče prisodilo imenovanemu javni opomin na obdobju zborna in v lokalnem časopisu in odvzem možnosti sodelovanja v organih okrajne gostinske zbornice za dobo treh let.

D-645

NESREČE IN NEZGODE

K. L., boln. strožnica iz Murske Sobote, se je vrezala na steklu v desno dlan.

G. M., kuharica iz Murske Sobote, je padla z mopeda ter si poškodovala desno koleno.

Feliks Čirič, miz. pom. iz Kapetince, je padel s kolesa; poškodoval si je levo koleno.

Edvard Uršič, učitelj iz Vidonec, je padel s kolesa in se poškodoval po telesu.

POGONSKI MOTOR znamke Deutz v dobrem stanju ugodno prodam. Ludvik Kočar, Nuskova 48 p. Rogasčevci. M-649

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI

od 6. VII. do 18. VII. 1959 v Murski Soboti

Helena Vidouja, Bodonci; Irma Šaig, Lukačevci; Ana Huber, Večeslavci; Terezija Sekereš, Dobrovnik; Marija Jerebic, Renkovec; Marija Zver — drugič, Renkovec; Marija Magdič — drugič, Renkovec; Ana Antolin, Nedelica; Marija Raduha, Nedelica; Roza Dominko, Nedelica; Gizela Horvat, Nedelica; Ana Gjerkoš, Nedelica; Ana Horvat, Nedelica; Jože Draškovič, Nedelica; Jožef Denšar, Nedelica; Ignac Gjerkoš, Nedelica; Verona Horvat, Turinšče.

Marija Horvat, Nemčavci; Marija Hanžel, tretjič — Ljutomer; Jožef Šabo, Gornji Lakoš; Katarina Muršič, drugič — Lendava; Gizela Ivanuša, drugič — Lendava; Rozalija Borbelj, Lendava; Elizabeta Menč, Lendava; Ela Obetič, Lendava; Marija Perša, Lendava; Helena Naglič, Lendava; Helena Rafel, Lendava.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje

Transfuzijska postaja v M. Soboti

MALI OGLASI

SPALNICO kompletno, ugodno prodam. Lendavska 27, M. Soboti M-637

SOBO prazno iščem v Murski Soboti. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-638

MLADA KONJA z opremo ali brez nje, ugodno prodam. Anton Kremniz, Bodonci 135. M-639

HISA novozgrajena z gospodarskim poslopjem z 2,5 ha zemlje, sestoji iz njiv, travnikov, gozda, 5 minut od avtobusne postaje Jurij, za 2.100.000 din prodam. Alojz Bokan, Jurij 51, p. Rogasčevci. M-640

HISO z gospodarskim poslopjem z inventarjem, 7 ha zemlje vseh kultur prodam. Janez Hole, Radomeršak p. Ljutomer. M-641

HISO z gospodarskim poslopjem (električna napeljava) in 95 arov zemlje ugodno prodam. Alojz Zdravec, Strigova 1. M-642

VAJENCA sprejem v uk. Geza Kranjec, mehanicarstvo, Martjančiči. M-647

Jedenski KOTLEDAR

Petek, 24. julija — Kristina Sobota, 25. julija — Jakob Nedelja, 26. julija — Ana Ponedeljek, 27. julija — Sergej Torek, 28. julija — Zmago Sreda, 29. julija — Marta Cetrtok, 30. julija — Maksa

MURSKA SOBOTA — od 24. do 26. julija ameriški barvni kinemaskopski film: »Indijanski borec«; od 28. do 30. julija ameriški barvni film: »Džubili«; od 31. julija do 2. avgusta ameriški kinemaskopski film: »Belo pero«.

GORNJA RADGONA — od 25. do 26. julija ameriški barvni film: »Rob Roje«; od 29. do 30. julija francoski film »Ljubimec lady Chaterley«.

LENDAVA — od 24. do 26. julija poljski film: »Petorica iz ulice Barske«; od 28. do 29. julija francoski film: »Inšpektor ljubi gnečo«.

LJUTOMER — od 25. do 26. julija ameriški barvni film: »Cena slave«; od 29. do 30. julija domači film: »Samo ljudje«.

KRIZEVCI PRI LJUT. — 26. julija ameriški film: »Obzirni kapetan«; od 29. do 30. julija ameriški barvni film: »Mongambo«.

SLATINA RADENCI — od 26. do 27. julija ameriški barvni film: »Gospodar Balantrec«; 30. julija angleški film: »Banda iz Lavender Hills«.

VERZEJ — od 25. do 26. julija ameriški barvni film: »Yanke na dvoru kralja Arthura«; 29. julija francoski film: »Ulica sanj«.

ČEPINCI — 26. julija film: »Ni bilo zastoj«.

VELIKA POLANA — od 25. do 26. julija italijanski film: »Stari grešnik«.

GRAD — 26. julija ameriški film: »Velika utrac«.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Kočljeva ul. 7 (barakaj) — Uprava: M. Soboti, Kočljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasi in naročniški oddelki: Kočljeva ul. 7 (barakaj) — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605-70 — 1-365 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Nogometne vesti

V četrtek zvečer je dopotovala v Soboti kompletna prva enajstorična mariborskega »Branika«, da bi se tukaj, daleč v stran od svojih navijačev in njihovih mrzličnih ugibanj o izidu bližnje »derby« tekme, kar najbolje pripravila — tako kondicijsko kot tudi psihično — na odločilno srečanje z »Varteksom«, ki bo v sredo 22. julija v Vazardinu in ki bo tudi dokončno odločilo, kdo izmed njiju bo lahko v prihodnji sezoni »bivali« pod streho II. zvezne lige in se tako tudi uvrstil za en kakovostni razred višje v jugoslovanski nogomet. Naše želje so kajpak, razumljivo, na strani »Branika«, da bi se kot predstavnik severozahodne Slovenije plasiral v družbo drugorazrednih jugoslovanskih klubov.

domači zastreljali enajstmetrovke in če bi izkoristili vsaj eno izmed treh ali štirih zrelih priložnosti za gol.

Predtekma

»SOBOTA II« — »RAKICAN« 8:5

V nedeljo se obeta ljubiteljem nogometa v Pomurju edinstvena priložnost. Na soboškem igrišču se bo ob 17.30 pričela trening nogometna tekma med OFK »Beograd« in NK »Sobota«. V gostujočem moštvu I. zvezne lige bodo igrali tudi znani člani naših državnih reprezentance. V predtekmi, ki se bo pričela ob 16. uri, se bosta pomerili moštvi »Akademikas« in »Sobote II«.

-sk

»SOBOTA« — »BRANIK« (Maribor) 5:8 (1:5)

Pred okrog 1000 gledalci je I. moštvo mariborskega »Branika« v prijateljskem srečanju minulo nedeljo zasluženoma premagalo domačo enajstorično. Gostje so pokazali tehnično boljše nogomet in njihovi napadaleci so bili prodornejši in bolj učinkoviti — ob preveč smeških obrambi domačinov, ki jim zlasti v začetku igre niso bili kos z vratarjem Morčičem vred. Pozneje je branil Cak in tokrat — precej bolj uspešno.

Domačini so se borili pošteno in so le tu in tam malec razočarali gledalce. Splošna ocena je ugodna. Rezultat bi se lahko glasil tudi 8:5 v korist »Sobote«, če ne bi

Pozdrav vojakov

Starše, brate, sorodnike in bralce Pomurskega vestnika pozdravlja Janez Kovač iz Vadarec in Franc Šinko iz Andrejce, sedaj na odsluženju kadrovskega roka v Zenici.

Pomurski fantje, ki služijo vojaški rok v Bjelovaru, pozdravljajo vse domače, prijatelje, fante in dekleta: Tone Horvat in Janez Ferko od Grada, Avgust Gabor iz Mlajtinec in Franc Novak s Kapele.

Pomurski fantje, ki služijo kadrovski rok v Dugem selu pri Zagrebu, pošiljajo domačim, znancem in dekletom priskrbeno pozdrave: Franc Lukač iz Kroga, Jože Celce iz Pečarovec, Franc Ferenc iz Verzeja, Stefan Tompa iz Črensovec in Jakob Kremlj iz Črešnjevec.

OB DNEVU VSTAJE, 22. JULIJU POSILJAJO VSEM PREBIVALCEM POMURJA BORBENE POZDRAVE.

Vojaka Zdravko Horvat iz Črensovec in Andrej Šijanec iz Murske Sobote, ki služita vojaški rok v Knjaževcu, pozdravljata vse domače, sorodnike, prijatelje in dekleta. Prvi pozdravlja tudi svoje nekdanje učence in jim želi veselo počitnice!

Sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in sestra

MARICA PUPPIS, roj. Kavčič učiteljica v pokoju

K zadnjemu počitku smo jo položili v torek, 21. julija 1959 ob 16. uri na pokopališču v Murski Soboti.

Murska Sobota, Ivaničko Graberje, Tržič, Ptuj, Košana, Beograd.

Zaljujoči: sin Gojko z družino, hčerka Sonja z družino sestra in brat z družinama ter ostalo sorodstvo O-646

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Trgovskem podjetju na veliko »Potrošnik« v M. Soboti

razpisuje delovno mesto

TRGOVSKEGA POMOČNIKA TEKSTILNE STROKE

Pogoji: kvalificirani trgovski delavec s krajšo prakso — mlajša moč. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali s 1. VIII. 1959.

Prošnje nasloviti na komisijo do 31. VII. 1959. O-644

»AGROSERVIS« MURSKA SOBOTA sprejme v službo FAKTURISTA

Plača po tarifnem pravilniku. O-648

Gradbeno podjetje GRADBENIK IZOLA sprejme takoj večje število

NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV

za delo na gradbiščih: Koper, Izola in Piran.

Samska stanovanja preskrbljena, hrana v lastnih menzah. O-645

Britanskemu znanstveniku je spreletel smehljaj resne poteze njegovega obraza. »Pričakoval sem to vprašanje,« je dejal. »Verjetno mislite na Hirošimo. Nagasaki in eksplozije vodikovih bomb v južnem Pacifiku. Na japonski mesti vrženi atomski bombi sta izžarevali v krogu enega do dveh kilometrov močne radioaktivne žarke. Vodikova bomba pa je skoraj šeststokrat močnejša in popolnoma uniči vse področje pet kilometrov daleč naokrog. Kako daleč sega delovanje njenih smrtnih žarkov, mi ni natančno znano. Zaščita človeka pred radioaktivnimi žarki je postala zelo važno vprašanje. Z debelimi jeklenimi in betonskimi ploščami izžarevanje toliko zmanjšamo, da človeku ni več smrtno nevarno. Radioaktivna področja tudi lahko izpraznimo. Nujno potrebna pa je seveda natančna kontrola z ustreznimi aparati. Zelo zanimiva so najnovejša odkritja žarkovne biologije in kemije, ki kažejo, da lahko sesalec zaščitimo pred radioaktivnimi žarki z nekaterimi kemikalijami. Tako lahko določimo dozo, s katero lahko vse obsevane miši v štirinajstih dneh avtomatično ubijemo. Če pa živalim pred obsevanjem vbrizgamo v žilo in v trebušno votlino določene snovi, n. pr. cestein in cesteinamid, prežive smrtno obsevanje. Kemikalije pa učinkujejo samo uro pred obsevanjem. Znanost pozna že več zaščitnih sredstev, kakor so glutation, cestein, histamid, cianidi, natrium-macid itd. Tako lahko pričakujemo, da se bodo ljudje branili pred atomskimi bombami nekeje v nezaščiteni prihodnosti razen z zaklonišči, zaščitnimi oblekami in podobnim — tudi z injekcijami. Ko bo dan »atomski alarm« — si bo vsak vzbrizgal dozo zaščitnih kemikalij in...«

»Hvala lepa za takšno prihodnost,« je skoraj zarobnel Barrymore. »Ko vas tako poslušam, bi dal vse svoje imetje in najmanj polovico let, ki so mi še preostala, če bi s tem poklical med nas gospoda Isaaca Parkerja in mu pomagal uresničiti njegovo zamisel.«

»Prav, da ste omenili gospoda Parkerja,« je rekel Padovani. »Gospod Parker se je nameraval zavzeti predvsem za uporabo atomske energije v miroljubne namene. Smatram, da bi bilo koristno, če bi se povrnil spet k temu vprašanju.«

»Padovani se je menda ustrašil, da ne bi Sir G. T. izdal navsezadnje še kakšno vojaško atomsko skrivnost, do katerih ima nedvomno v svoji domovini pristop in s tem povzročil še kakšne nevspešne diplomatske zapletljaje,« je šepnil Onič dr. Kraussu vendar tako, da ga je Syl šlašala in mu razumevaloče prikimala. »Tako vsaj kaže,« je prav tako šepetaje odvrnil Svicar, toda britanski znanstvenik je medtem že spet spregovoril.

»Gospoda,« je rekel, »atomska energija danes še ne zmora vsega, kar bi človek želel. Zato so zgodbi, ki rade krožijo med ljudmi, navadno plod domišljije. In zato se lahko smejimo časopisnim vestem, ki jih je razširjal neki humorist po Severni Ameriki, češ da bodo spreminili podnebje na Long Islandu s tem, da bodo z atomske energije dvignili en del otoka, tako da bo postalo na njem hladneje in spustili drugi del, ki bo zaradi tega bližji morju in toplejši.«

»Torej je bil trud gospoda Parkerja zaman?« je vprašal Manzini. »Kakor sem vas razumel, se je pokojnik pehal za stvar, ki ima sicer bodočnost, a je zdaj preuranjena.«

»Da in ne. Izkoriščanje atomske energije je sicer res stvar bodočnosti, toda atomski fiziki nečemo biti poraženi še pred bitko. Za zdaj bi bil glavni problem predvsem ekonomski, poleg njega pa je seveda še nešteto manjših, tehničnih problemov, ki jih polagoma, a gotovo premagujemo, a so povsem razumljivi predvsem le strokovnjakom. Da ne bi kdo mislil, da živimo atomski fiziki v svetu utvar, bi prosil g. Maxwella, da nam pove nekaj več o poskusih in uspehih miroljubne uporabe atomske energije.«

»Maxwell se je čutil počaščenega, da mu je Sir G. T. prepustil besedo. Najprej je govoril o oplemeniteljnem reaktorju v severnoameriški državi Idaho in podobnih podvzetih drugod v ZDA in Sovjetski zvezi ter Angliji, o obeh podmornicah »Nautilus« in »Sea Wolf«, o tem, da ne omejuje doseg atomske podmornice nobena poraba goriva, ampak predvsem izdržljivost posadke, zaloga kisika za posadko, hrana in orožje. Spregovoril je tudi o rušilcu na atomski pogon.«

»In atomski letala?« Bil je Onič, ki je prekinil ameriškega znanstvenika.

»Atomska energija bi bila še posebno idealna za letala. Toda tu so problemi še mnogo težji,« je povedal znanstvenik in nadaljeval: »Tudi tu bi toplota ustvarila paro, ki bi gnala parne turbine in le-te vijake. Toda ni letala, ki bi lahko ponese s seboj takšno težo, kot jo predstavlja atomski reaktor. Če pa bi bil reaktor brez zaščitnega ovoja iz svineca ali betona, bi bila posadka v preveliki nevarnosti, pa tudi vse osebe na zemlji se ne bi smelo letalu približati. Toda neki znanstvenik se naznanja, da je rešil problem zaščite atomskega reaktorja z lažjim, toda prav tako učinkovitim plaščem.«

»Verjetno so prva letala, ki jim je namenjena atomska pogonska moč, vojna letala, kar bo prej v škodo kot v korist človeštva,« je dodal Onič.

»Vsekakor. Glavni današnji nedostatek vojnih letal je — premajhen doseg. Nekaj kilogramov urana bo zadoščalo skoraj za celo življenjsko dobo letala, saj daje kilogram urana približno toliko toplote, kot malone dva milijona kilogramov benzina. Zato pa se bo tudi za druge vrste letal pokazala atomska energija neprecenljiva. Na primer za vremenoslovna letala, za reševalna letala, ki iščejo brodolomce, za letala, ki fotografirajo velike komplekse zemljišč, oddaljena od letališč in človeških bivališč in druga.«

»Torej atomska bomba ni edina posledica velikega izuma?«

»Seveda ne. Danes, ko je še vse izkoriščanje atomske energije v obdobju preizkusov, lahko že rečemo, da prihaja medicina po njeni zaslugi na nove poti, narava postaja prozorna pod žarki atomov, kar je koristno za medicino, veterinar in agronomijo in, kot kaže, kmalu ne bo več niti vprašanje proizvodnje hrane neresljiv problem. Tu pa je še tehnika, ki do neke mere že izkorišča tisti del atomske energije, ki se kaže v radioizžarevanju.«

»Kaj menite, ali se bodo atomske električne centrale kmalu pojavile v odločilnem pomenu besede in izpodrinile sedanje hidro in termoelektrarne?«

»Gotovo se bodo atomske električne centrale kmalu pojavile in sicer v najbolj odročnih krajih, ki stalno potrebujejo mnogo električne energije.«

»Mene zanimajo predvsem ZDA,« je prekinil znanstvenika Padovani. »Ali grozi po vašem mnenju sedanjim električnim družbam nevarnost zaradi konkurence bodočih atomskih električnih central?«

»Za zdaj še ne, v prihodnosti pa prav gotovo. Kolikor vem, je več velikih industrijskih družb že pripravilo podrobne načrte in proračune za gradnjo atomskih peči za električno energijo. Zanimivo je, da je cena atomske električne energije v teh proračunih zelo blizu ceni kalorične električne energije. Ni torej daleč čas, ka bo atomska električna energija tudi že gospodarna in konkurenčna in tega se obstoječe električne družbe dobro zavdajo. Sicer pa se vse države močno zanimajo za atomske električne centrale.«

Maxwellovih zadnjih besed Padovani ni niti več slišal. Njegov misli so že bile pri Parkerjevih načrtih za kobaltno bombo, pri Bobrovu, ki se je ujel v mreže italijanske protiobveščevalne službe in pri vprašanju atomskih skrivnosti.

Vaš radio bo več vreden kot nov, ko Vam vanj vgradimo majhen aparat za sprejem UKW valov. O podrobnostih Vas poučimo v Radio in fino-mehanični delavnici »BAFIMUS« MURSKA SOBOTA

ZMAGOSLAVJE NA ZLATIH POLJIH

Prihodnje leto ne bomo več uvažali pšenice — Prihranjeni denar bomo poslej mnogo koristneje porabili za hitrejši splošni gospodarski napredek — V prihodnje najbrž manj žita ob naraščanju hektarskega pridelka

Dosežki letošnje žetve so postavili našo državo v še bolj neodvisen položaj. Zato je bilo tudi sporočilo o tem, da letošnja obilna žetev pšenice uvršča Jugoslavijo med liste precej redke dežele, ki v letu 1960 ne bodo več prisiljene uvažati kruha, za naše državljane eno izmed najveselejših poveljnih sporočil. To je povsem razumljivo, če vemo, da je bil uvoz pšenice za našo državo v vseh poveljnih letih veliko vprašanje.

Fantastični, a resnični rezultati

S pridelkom pšenice smo lahko letos več kot zadovoljni. Napovedi strokovnjakov med žetvijo, ko vreme ni več moglo resno vplivati na sam donos, so obljubljale fantastične rezultate:

○ 50 stotov hektarskega donosa italijanskih sort pšenice na socialističnih gospodarstvih,

○ 35 stotov povprečnega hektarskega donosa italijanskih sort pri kmetovalcih v pridelovalnem sodelovanju s kmetijsko zadrugo,

○ 18,5 stotov hektarskega donosa naj bi bil naš jugoslovanski povpreček.

Pomen in vrednost teh števil lahko doumemo šele tedaj, če vemo, da je bil povprečen jugoslovanski pridelok pšenice (razdobje od leta 1948 do 1957) — 11,9 stotov na hektar in da ga bomo letos presegli za celih 6,6 stotov. Razveseljivo je še en podatek. V Jugoslaviji smo letos pridelali 40 milijonov ton pšenice in rži, to pa je blizu sedem milijonov ton več kot leta 1957, ko smo imeli najbogatejšo žetev po vojni. Ali — la primerjamo še naprej — letošnji pridelok pšenice bo za četrtino večji od onega, ki bi ga najdosegli v jugoslovanskem merilu ob koncu perspektivnega načrta — leta 1961.

„Nemogoče“ je postalo mogoče

Tako so ostali naši tradicionalni hektarski pridelki od 11 do 12 stotov daleč za nami in ne koristijo nam več niti za običajno primerja-

Pšenica je letos obrodila kot še nikoli doslej, čeprav so nam v času, ko bi se morala začeti naša najobilnejša žetev, nagajale vremenske neprilike. Ljudje v žitornih krajih Jugoslavije so kljub zamudi storili vse, da rešijo žito. In to jim je tudi uspelo! Tako so se glasila poročila dopisnikov jugoslovanskih časnikov iz žitornih področij.

nje. Za njimi prav gotovo nihče ne žaluje. Dve leti prej kot smo predvidevali, smo dobili toliko žita, da bo imel vsak državljan socialistične Jugoslavije dovolj pšeničnega kruha in to z naših polj. S tem smo razbremenili našo devizno blagajno izdatkov zaradi uvoza milijona ton pšenice. Letošnja žetev pa je zani-

miva tudi zaradi tega, ker je pokazala, da je nemogoče postalo — mogoče.

Najbolj senzacionalna poročila so prihajala zadnje dni iz Vojvodine, kjer so končali prejšnji teden z žetvijo na 125.000 ha, posejanih z italijansko pšenico. S tem so uspešno zaključili eno najpomembnejših akcij za visoke pridelke. Na srem-skih, banaških in bačkih poljih zadnjih 50 let ne pomnijo tako obilnega pridelka pšenice, kot je bil letošnji. Računajo, da je samo italijanske pšenice za več kot 50.000 vagonov. Tržni viški so dvakrat in celo trikrat večji kot lani. Več kot 400 velikih socialističnih posestev je doseglo take pridelke, ki so jih še pred nekaj leti šteli za rekordne. Letošnji povprečni pridelok je v Vojvodini 50 do 55 stotov, pogosto pa tudi 60 do 70 stotov na hektar. Največji pridelok, ki so ga prejšnji teden zabeležili v Vojvodini, sicer res na majhni površini, je dosegel v kooperaciji Asim Hadžić v Djurdjevu — 105 stotov na hektar.

Žetev v Vojvodini, toda Vojvodina se bo morala razširiti na vsa tista naša polja, kjer lahko pridelamo z manj truda največ zrnja. Za kombajni — letos jih žanje po vsej Jugoslaviji nekaj okrog tisoč — bomo pobirali in nalagali na vozove in kamione ne več snopje, pač pa že vreče zrnja. In zrnja bo moralo biti za ose nas dovolj, še za prodajo ga bomo lahko pridelali

Boj za skladišča

Po prvih vzemirljivih poročilih, da dež ogroža žetev, so to več kot spodbudne vesti. Sicer pa so prvi kombajni zaropotali v Vojvodini že nekaj dni pred prvimi julijem. Rumeno snopje je začelo padati tudi drugod. V Slavoniji zaradi poležanosti niso mogli opraviti žetve s kombajni, zato je v začetku nastala trenutna zmeda. Zrelo klasje se je upogibalo in na orumenelih poljih so se zbrale srednješolske brigade in se s kosami zapodile med širne komplekse. Delavci so zapustili tovarne in priskočili na pomoč, vojaki so spraznili vežbališča in prišli na žitno polje. Stranili so se v eno celo z enakim namenom: kar najboljše opraviti veliko žetev. Tako se je vse zbralo na zlatih poljih, od koder so sleherni dan prihajale vesele vesti o nepričakovanih pridelkih.

Takšne obilne letine se je pač malokdo nadejal. Vsi skladiščni prostori so se naenkrat napolnili. Ljudje niso vedeli kam z žitom. Priskočila je na pomoč JLA in odstopila skladiščne prostore, kamor so lahko odpeljali na sušenje kar 2500 vagonov pšenice. Res je, da so letos v LR Hrvatski zgradili za 3000 vagonov novih skladiščnih prostorov, toda to še ni dovolj. Tudi direkcija jugoslovanskih železnic je odstopila nekaj svojih prostorov in uredila za prevoz žit specialne vagona. Tako je šlo hitreje. Za sušenje žitaric so s tem pripravili za 20.000 vagonov raznih prostorov. Toda kaj, ko je to še premalo. Marsikje so kmetje začeli vskladiščevati dragoceni žitni pridelok v šolah, zadrugah, domovih, kinodvoranah, hangarjih in ostalih primernih zgradbah.

Svetovni rekord pridelka pšenice

Tako so se v Srbiji skoraj vsi zadrugni domovi do stropa napolnili s pšenico in tudi šole so se spreminile v skladišča. Ker pa to še vedno ne zadostuje, sušijo zadruga svoj bogati žitni pridelok kar pod milim nebom. Letos bodo v Srbiji namreč pridelali do 120.000 vagonov tržnih viškov. Na družbenem posestvu »Beograd« na Pančevačkem ritu so prve dni julija zabeležili svetovni rekord v pridelovanju pšenice s 100,08 stoti na hektar. Ta nenavadni rezultat so dosegli na dveh hektarih kompleksne parcele, posejane s pšenico.

V glavnem je zmagoslavna bitka za žito že končana. V Hrvatski so žetev že opravili, na rodovitnih pokrajinah ob Moravi, Mlavi in Peču so bili kmetje skoraj tri tedne noč in dan na njivah. Celo v Makedoniji, ki ni žitnorođen predel, so pričakali obilen pridelok.

Prihodnje leto bomo pridelali v Jugoslaviji 445.000 vagonov pšenice. S tem bo jugoslovansko kmetijstvo prehitelo samo sebe še bolj kot letos, ko lahko cenimo pridelok nad 4 milijone ton pšenice. Kako koristno je to za naše gospodarstvo, nam pove naslednji podatek: še leta 1955 smo uvozili skoraj za petino vrednosti vseh vrst uvoženega blaga pšenice, leta 1956 pa kar za 22,8 odstotkov (skoraj četrtina izdatkov za uvoz) in predlanskim za nad 15 odst. Leta 1956 smo dali za uvoženo pšenico in moko 32 milijard 251 milijonov dinarjev, predlanskim pa še zmeraj 30 milijard 15 milijonov dinarjev.

Napredek le po novem

Spričo teh števil se še bolj zavemo, kako veliko zmago je doseglo naše kmetijstvo v razmeroma kratkem času. Velik pridelok pšenice je dokaz in nauk: napredovati je mogoče le po novem. S sodobnim obdelovanjem je mogoče ugnati bolj ali manj tudi vreme, kar se je pokazalo zelo dobro že lani, ko je povprečni hektarski pridelok pšenice v državi kljub suši znašal 12,5 stota (v

Sloveniji celo 16 q), v Vojvodini pa pa 14,5 q. Letošnji uspehi pa nas ne smejo opijaniti. Pridelok še ni ves v žitnicah. Skladišč je mnogo premalo, kljub temu, da so v Srbiji med žetvijo zgradili številne nove prostore, kamor so lahko shranili

20.000 vagonov žita. Pšenice je treba primerno posušiti in shraniti. Zdanj še ni niti povsod požeta, kar velja zlasti za Slovenijo. Tudi v Pomurju ne smemo pozabiti, da utegne vsak dan nastati občutna ali od dne do dne večja škoda.

Pšenica, kruh in ...

Najsi smo z letošnjim pridelkom še tako zadovoljni, povprečni hektarski pridelok v državi se mora še zelo povečati. V prihodnje si bomo morali najbrž prizadevati, da bomo postopno sejali manj žita ob naraščanju hektarskega pridelka, ker potrebujemo zemljo za druge pridelke, predvsem za industrijske rastline, za

krmo itd. Pšenice ne kaže pridelovati za izvoz. Velikanskega pomena pa je, da bomo denar, ki bi ga sicer morali dajati za uvoz pšenice, poslej mnogo koristneje obrnili za hitrejši splošni gospodarski napredek. Na to v letošnjem zmagoslavju jugoslovanskega kmetijstva nikakor ne smemo pozabiti. B

Slika nam kaže žetev s primitivnimi sredstvi. — srpi. Le poglejmo: žanjica požanje do 10 arov, kosce opravi trikrat več dela. Če žanjemo z uprežno kosilnico, požanjemo za dvanajst žanjic, z najmanjšim kombajnom pa opravimo delo šestdesetih žanjic; če je kombajn pečji, lahko opravimo delo do tri sto žanjic. Računica je razumljiva in jasna, zato nam ne more biti žal za srpi...

Nadaljevanje Na poti do Lune

Ob ugotavljanju ogromnih težav pri potovanju na Luno ali — kot radi temu pravimo — v vesolje, si poskušamo vsaj predstaviti vesolje, poskušamo ugotoviti, kje je vesolje je Luna. Že ob samem pogledu na Luno smo ob zavesti velikega napredka znanosti kot razvajeni otroci, toda če poskusimo pogledati dalje, nas ta blazenost kmalu mine, kajti ugotovimo, da smo s tem, da smo prodri do Lune, komaj stopili pred prag vesolja.

Najnovejšo ugotovitve sploh ne temeljijo na predpostavki, da bi bilo Sonce središče vesolja in da razen Sonca, planetov okrog njega, zvezd itd. ni ničesar več v prostiranosti vesolja. Dandanes je že znano, da je še mnogo sonc in osončij v vesolju in da je najmanj sto milijard planetov, na katerih so razmere take kot na Zemlji, torej takšne, da na njih mogoče življenje. Poleg vsega je ugotovljeno tudi to, da se vsemirje širi. Znanstveniki menijo, da je bilo vesolje pred 60 milijardami let nastavljeno od vodika, najbolj enostavnega in najlažjega plina in da je merilo v premeru okrog milijon svetlobnih let. Razen tega vsako leto v vsaki kubični milj vesoljnega prostora nastane z ničesar po en nov atom vodika. Vesolje ob tem ne spreminja svojo povprečno gostoto, toda nastajajo nova osončja, nove zvezdice tvorbe.

O tem bodo znanstveniki še dolgo razpravljali, vmes pa tudi proučevali utemeljenost lastnih trditve z raziskovanji vesolja s pomočjo najsoodnejših naprav. S pomočjo uporabe radijskih signalov so astronomi že zbrali veliko novih podatkov o našem osončju in tudi o drugih osončjih. Na ta način so zabeležili tudi trčenje nekaj ogromnih oson-

čij v oddaljenosti nekaj milijonov svetlobnih let od Zemlje.

Vse to in še marsikaj, kar pripravljajo v raziskovanih znanstveniki, so za nas presenečenja, ki pa se ne bodo tako kmalu nehala. Če ob tem govorimo v veliki zmagi človekovega uma, ki je vprašal pot do Lune, potem se lahko že zdaj vprašamo, kako in kdaj bodo ljudje lahko potovali do neke druge Lune, ki ne kroži okrog Zemlje v našem osončju, temveč okrog neke druge Zemlje, ki kroži okrog nekega drugega Sonca in ne tega, ki greje nas. Toda lahko bi se tudi vprašali ali bomo kdaj krožili okrog planetov nekega drugega vesolja, ki se ponaša neke v neskončnosti s prav takšnimi sonci kot vesolje, o katerem vemo največ.

Če začnemo razmišljati tako daleč, pridemo do prepričanja, da so poti dolge milijarde svetlobnih let pač nekaj, kar zaenkrat presega celo bujno domišljijo Julesa Verne.

Morebiti pa se bo le tudi to zgodilo že v naslednjem stoletju in morebiti bodo ljudje takrat srečali prva živa bitja nekega drugega planeta med tistimi 100 milijardami planetov, ki so neke v neskončnosti. Prav gotovo pa ti planeti niso v našem planetnem sistemu. No in v prihodnjih stoletjih se bodo ljudje lahko že tudi spričevali: »Potujete na Luno?« — »Dale« — »Na katero?«

Toda ob tem, ko to zapisujemo, prav dobro vemo, da se marsikdo sprašuje, kaj bi bilo, če bi se srečali ljudje z naše Zemlje z ljudmi nekega drugega planeta. V mnogih filmih in knjigah smo sledili napetim zgodbam o borbi med svetovi in nekam uaravne se nam zdijo, da je pravzaprav mogoče ob srečanju z nekimi živimi bitji z nekega planeta

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

priti do spopada svetov. Ob tem pa je vredno vedeti, da astronomi menijo, da so vsa druga osončja starejša, da je torej naše med najmlajšimi in po tem takim je povsem razumljivo, da imamo tudi najmlajšo kulturo. Med tem, ko pri nas še vedno ngibamo o vojni in miru, so ljudje nekega drugega planeta že prav gotovo svoj svet tako uredili, da poznajo v prvi vrsti mir in bi nas torej sprejeli kvečjemu z radovednostjo.

Samo poskusimo si predočiti vse to in še več, pisano zgodovino, recimo po tisoč letih. Najbrž bodo tedaj zapisali: »Dvajseto stoletje je bila ena izmed najbolj progresivnih dob v življenju človeka. Začelo se je z osvoboditvijo zraka, koncem stoletja pa se je ponašalo že z atomsko energijo. Stoletja pred tem stoletjem so bila le uboga tavanja iz mraka v svetlobo človekovega uma in razvoja. Sejele v dvajsetem stoletju je človek spoznal, da je Zemlja samo eden od premnogih svetov, Sonce pa samo ena izmed premnogih zvezd. Raketa je v tem stoletju prekinila velikansko dobo izoliranosti Zemlje od vesolja. S pristankom prve rakete na Luni in potem na Marsu, se je končala otroška doba človeštva. Šele takrat se je začela zgodovina...«

Prav zares je človeštvo prav v teh letih šele shodilo in začelo samostojno prodirati v vesolje. Brez politike in njenega učinka seveda to ne gre, kajti svet je pač tak, da še vedno misli predvsem na vojno in vojaške interese, toda tudi ta otroška bolezen bo slej ko prej minila in potem... Potem bo vendarle potreboval še mnogo dela znanstvenikov, katerih naloga in veselje je odkriti vesolje, premagovati poti, dajati svetlobna leta...

Žito je požeto, kljub slabemu vremenu v zadnjem času tudi spravljeno. Marsikje bodo v teh dneh končali z mlaitvijo. S tem bo letošnja žetev končana. Toda takoj, ko bo utihnilo brnenje mlaitilnic, bo potrebno razmišljati o prihodnji žetvi. Ali bo tudi tako bogata kot letošnja in kaj je potrebno storiti, kako sejati in pognojiti polja, da bodo tako obilno obrodila? O tem mora vsak kmet že sedaj razmišljati.

Soboški filmski barometer

V času, ko se bo začel v Pulju festival najboljših jugoslovanskih filmov, imamo v Murski Soboti na sporedu indijanke, ki sicer nimajo nobene umetniške vrednosti, bodo pa prav gotovo dobro sprejete pri občudovalcih Divjega zapada in karbojsko razporeženih mladih gledalcih.

Prva med njimi je

Indijanski borec

Končno zopet nov obraz na platnu soboškega kinematografa — Elsa Martinelli, vendar v bistvu nič novega. Nič novega zato, ker jo bomo gledali v ameriškem barvnem kinemaskopskem filmu, v katerem je režiser Andre de Toth ponovno spogrele že znano zgodbo o »divjih« Siouxih. Ko namreč zlatokopi ubijejo poglavarjevega sina in Indijanci zopet izkopljejo bojno sekuro, pride kinemaskop do polnega izraza, prikazuje juriše rdečkožcev. Kirk Douglas, ki nastopa tokrat kot indijanski borec, s pomočjo poglavarjeve hčerke (Elsa Martinelli) nato pomiri bele in rdeče, s tem pa je tudi filma konec.

Ob koncu se gledalec vpraša, ali so film posneli zato, da bi prikazali v kinemaskopu divje juriše Indijancev na trdjavu Laramie ali zato, da bi prikazali telesne šare Italijancev in indijanski obliki — Else Martinelli.

Slednji je bil to nemara prvi hollywoodski film in tudi sicer spregovoril v njem le nekaj ducatov besed. Morda se film posneli zaradi obojega, toda tudi ob dejstvu, da vidimo v njem vrh vsega še Kirk Douglasovo ženo Diana, nam film ne pove in prikaže prav nič novega.

Belo pero

Tudi v tem filmu bomo imeli priložnost videti trdnjavo Laramie, hkrati pa tudi krvave boje med ameriške konjenice in Indijanci plemena Cheyenne. Zopet bo bele in rdeče bojevnike pomirila poglavarjeva hči, ki se na koncu poroči z belim zemljemercem — toda tokrat v osebi ameriške filmske tepotice Dobre Paget. Morda bo kdo porekel, da ima film zaradi tega napredno ost, toda vedeti moramo, da pomeni belo pero na lovskem nožu napoved, kar pa kinoskopska tehnika lahko zelo lepo izkoristi. Če ne o drugem, o tem nas bo film prepričal.

Vsekakor pa nam repertoar soboškega kina v festivalskih dneh, ko bodo na sporedu v starodavni puljski areni najboljše domači filmi zadnjega leta, pove, da je krajša pot zadnje hollywoodske indijanke do našega mesta kot pa pot domačih filmov. Dejstvo je namreč, da nismo videli še nobenega domačega filma, ki so ga prikazovali v Pulju lani. To vsekakor ni spodbudno dejstvo.